๒๕ ปี แห่งการอำนวยความยุติธรรมทางปกครอง
ข่าวศาลปกครอง
The Administrative Court
NEWS
ครั้งที่ ๓๒/๒๕๖๙

ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งแก้คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นให้กรมอุทยานฯ เคลื่อนย้ายช้างป่าตามวิธีการที่เหมาะสม คำนึงถึงความปลอดภัย และรายงานศาลทุก ๓๐ วัน

เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๙ ศาลปกครองขอนแก่นอ่านคำสั่งศาลปกครองสูงสุด คำสั่งที่ ๑๑๙/๒๕๖๙ คดีระหว่างนางสาววรรณศิริ สีนามบุรี กับพวกรวม ๖ คน ผู้ฟ้องคดี กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองขอนแก่นที่กำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาตามคำขอของผู้ฟ้องคดีทั้งหก

โดยศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งแก้คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ผู้ถูกฟ้องคดีโดยอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการเคลื่อนย้ายผลักดันช้างป่าที่เหลือจำนวน ๓ ตัว คือ งาจิ๋ว คุถัง และสีดอน้อย ให้เป็นไปตามรูปแบบและขั้นตอนที่เหมาะสมตามอำนาจหน้าที่และหลักวิชาการอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อช้างป่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และประชาชน โดยให้รายงานผลต่อศาลปกครองชั้นต้นทุก ๓๐ วัน ทั้งนี้ จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ผู้ฟ้องคดีทั้งหกฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ในการควบคุมกำกับดูแลสัตว์ป่าไม่ให้ออกนอกบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์มารบกวนและทำอันตรายต่อชีวิตรวมทั้งทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่บริเวณใกล้เคียง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดในการควบคุมกำกับดูแลช้างป่า มิให้ออกนอกบริเวณพื้นที่อนุรักษ์มารบกวนและทำอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดีทั้งหกและประชาชนใกล้เคียง และมีคำขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการจับและเคลื่อนย้ายช้างป่าไปปล่อยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติอื่นที่ห่างไกลจากพื้นที่พิพาท หรือพื้นที่อื่นที่เหมาะสมจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา ซึ่งศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งกำหนดมาตรการและวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีโดยอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการจับและเคลื่อนย้ายช้างป่าทั้ง ๔ ตัว คือ งาจิ๋ว คุถัง หูพับ และสีดอน้อย ไปไว้ในพื้นที่อื่นที่เหมาะสมตามอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีให้แล้วเสร็จทั้งหมดภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งศาล และให้รายงานผลต่อศาลเมื่อดำเนินการจับและเคลื่อนย้ายช้างป่าแต่ละตัวได้สำเร็จ ผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำร้องอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งดังกล่าวของศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ช้างเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีภารกิจและหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง ดูแล หรือบริหารจัดการ โดยอาจกำหนดมาตรการและวิธีการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประชาชนที่อยู่โดยรอบเขตอนุรักษ์หรือเขตอุทยานแห่งชาติอยู่ร่วมกับสัตว์ป่าได้โดยไม่ทำอันตรายต่อกัน การนำวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษามาใช้จึงมิได้เป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐ

ศาลจึงสามารถกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษาให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งหกได้ตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๗๕ และข้อ ๗๗ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกอบมาตรา ๒๕๔ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๒๕๕ (๒) (ก) (ข) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

อย่างไรก็ตาม แม้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งอนุญาตตามคำขอได้ภายในขอบเขตหรือมีเงื่อนไขในการมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองชั่วคราวได้ตามที่ศาลเห็นสมควร เท่าที่สภาพของเรื่องจะเปิดช่องให้กระทำได้ และโดยไม่ขัดต่อระเบียบและหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง แต่ศาลไม่จำต้องอนุญาตตามที่มีคำขอเสมอไป โดยศาลจะต้องพิจารณากำหนดมาตรการที่เหมาะสมกับข้อเท็จจริงและความจำเป็นของคดี โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่คู่กรณีทุกฝ่าย ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามที่ระเบียบและกฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ตามข้อ ๗๗ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกอบมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เมื่อการจับและเคลื่อนย้ายช้างป่ามีความซับซ้อน เนื่องจากพฤติกรรมช้างป่าแต่ละตัวมีความแตกต่างกัน ซึ่งช้างป่าบางตัวมีพฤติกรรมก้าวร้าวดุร้าย ขณะที่บางตัวอาจไม่มีพฤติกรรมดังกล่าว การดำเนินการเคลื่อนย้ายหรือผลักดันช้างป่าจึงจำเป็นต้องพิจารณาเลือกใช้มาตรการและขั้นตอนที่เหมาะสมเป็นรายกรณี โดยคำนึงถึงพฤติกรรม ลักษณะเฉพาะ สภาพร่างกายและระดับความเสี่ยงของช้างป่าแต่ละตัว ตลอดจนสภาพพื้นที่ สภาพอากาศ และความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ ประชาชน และช้างป่า การพิจารณาว่าควรใช้มาตรการหรือวิธีการใดในการดำเนินการเคลื่อนย้ายผลักดันช้างป่า ไม่ว่าจะเป็นการผลักดันช้างป่าออกจากพื้นที่ การเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรม การควบคุมพื้นที่หรือการจับและเคลื่อนย้าย ควรอยู่ภายใต้ดุลพินิจของผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงและมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนบุคลากรและข้อมูลทางวิชาการที่จำเป็นในการบริหารจัดการป้องกัน และควบคุมสัตว์ป่า เพื่อให้สามารถกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่เหมาะสม และก่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ทุกฝ่าย การที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการจับและเคลื่อนย้ายช้างป่าให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งศาล จึงเป็นการกำหนดมาตรการและกรอบระยะเวลาที่เคร่งครัดไม่เพียงพอต่อการเตรียมความพร้อมและดำเนินการตามหลักวิชาการ อันอาจเพิ่มความเสี่ยงต่อชีวิตและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ ประชาชน และช้างป่า ซึ่งอาจทำให้การดำเนินการไม่บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

ศาลปกครองสูงสุดจึงมีคำสั่งแก้คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ผู้ถูกฟ้องคดีโดยอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการเคลื่อนย้ายผลักดันช้างป่าที่เหลือจำนวน ๓ ตัว คือ งาจิ๋ว คุถัง และสีดอน้อย ให้เป็นไปตามรูปแบบและขั้นตอนที่เหมาะสมตามอำนาจหน้าที่และหลักวิชาการอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อช้างป่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และประชาชน โดยให้รายงานผลต่อศาลปกครองชั้นต้นทุก ๓๐ วัน ทั้งนี้ จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น

สำนักงานศาลปกครอง ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๙